

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра державно-правових дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Ректор МГУ д.ю.н., професор
Костянтин ГРОМОВЕНКО
«23» серпня 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС

(назва навчальної дисципліни)

Галузь 26 «Цивільна безпека»
(шифр і назва напрямку підготовки)

Спеціальність(напрямок підготовки) 262 «Правоохоронна діяльність»
(шифр і назва спеціальності)

Назва освітньої програми Правоохоронна діяльність

Інститут права, економіки та міжнародних відносин
(назва інституту, факультету)

Ступінь вищої освіти(освітньо-кваліфікаційний рівень) бакалавр

ОДЕСА
2021 рік

Робоча програма «Адміністративне право і процес» для студентів за напрямом підготовки (спеціальності) 262 – Правоохоронна діяльність «20» серпня 2021 року - 19 с.

Розробник:

д.ю.н., професор

кафедри державно-правових дисциплін

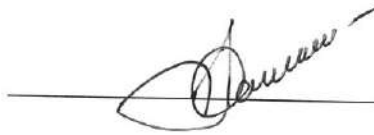
Андрій ІВАНСЬКИЙ

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри Державно-правових дисциплін
Протокол № 1 від 20 серпня 2021 року

Завідувач кафедри

д.ю.н., доцент

«20» серпня 2021 року

Денис МАНЬКО

Гарант освітньої програми

д.ю.н., професор

«30» серпня 2021 року

Олександр ПОДОБНИЙ

Схвалено Вченою радою Міжнародного гуманітарного університету

Протокол № 1 від «31» серпня 2021 року

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5;	Рік навчання	
Змістових модулів – 2	2-й	
Індивідуальне науково-дослідне завдання <u>адміністративно-правові основи державного управління у різних сферах та галузях</u>	Семестр	
Загальна кількість годин – 150;	3-й	
	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4; самостійної роботи студента – 10.	28 год.	6 год.
	Практичні, семінарські	
	28 год.	4 год.
	Лабораторні	
	–	–
	Самостійна робота	
	94 год.	140 год.
	Індивідуальні завдання:	
Вид контролю: іспит		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:
для денної форми навчання: – 1 / 2.

«Адміністративне право і процес» є дисципліною, яка сприяє підготовці фахівців у сфері права, опануванню системи норм адміністративного права та процесу, чинного адміністративного законодавства. Студенти отримують теоретичні знання щодо основних понять та інститутів адміністративного права і процесу.

Головна мета курсу «Адміністративне право і процес» є набуття студентами всебічних системно-теоретичних та науково-прикладних знань з предмету курсу та можливість використання цих знань на практиці, як при наданні юридичної допомоги громадянам в реалізації їхніх прав та законних інтересів, так і при виконанні функцій в органах влади.

Досягнення вказаної мети можливе при послідовному вивченні тем курсу з використанням всього обсягу необхідних матеріалів: лекційних конспектів, навчально-методичної літератури і т. ін. Важливими елементами на шляху досягнення мети вивчення курсу є семінарські заняття з викладачем, самостійна робота студентів, яка повинна відповідати встановленим нормативам часу.

Навчальна дисципліна «Адміністративне право і процес» **орієнтована на** досягнення наступних цілей:

- оволодіння студентами теоретичних основ адміністративного права, державного управління, адміністративно-правових режимів, адміністративного примусу, адміністративної процедури, звернення громадян, адміністративної відповідальності, інше, адміністративно-правових основ державного управління у різних сферах та галузях; тощо;

- вивчення чинного законодавства про адміністративне право, адміністративний процес, адміністративне судочинство;

- вміння використовувати набуті знання в правотворчій та правозастосовній діяльності, що дозволить випускникам вищих навчальних закладів здійснювати професійну діяльність у сфері державної служби, у судовій службі;

- сприяння у вивченні складного правового матеріалу, у практичному застосуванні адміністративно-правових норм, норм державного управління, адміністративно-процесуальних норм, у тому числі з метою захисту своїх прав та законних інтересів;

- підготовку спеціалістів юридичної діяльності у сфері державного управління, контрольній сфері, судовій сфері, до роботи в органах влади.

2. ВИМОГИ ДО РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ТА КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ

У процесі реалізації програми дисципліни «Адміністративне право і процес» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері правоохоронної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів правоохоронної діяльності і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК8. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК1. Усвідомлення функцій держави, форм реалізації цих функцій, правових основ правоохоронної діяльності; дотримання основних принципів реалізації правоохоронної функції держави.

СК2. Здатність організувати нагляд (контроль) за додержанням вимог законодавства у сфері правоохоронної діяльності.

СК4. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань та навичок у професійній діяльності.

СК5. Здатність самостійно збирати та критично опрацювати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел.

СК7. Здатність забезпечувати законність та правопорядок, безпеку особистості та суспільства, протидіяти нелегальній (незаконній) міграції, тероризму та торгівлі людьми.

СК8. Здатність ефективно забезпечувати публічну безпеку та порядок.

СК10. Здатність визначати належні та придатні для юридичного аналізу факти.

СК11. Здатність до аналізу та оцінки ризиків що впливають на вчинення адміністративних правопорушень та кримінальних злочинів (проступків).

СК20. Здатність вживати заходів з метою запобігання, виявлення та припинення адміністративних і кримінальних правопорушень, заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб та публічній безпеці.

Навчальна дисципліна «Адміністративне право і процес» забезпечує досягнення програмних результатів навчання (РН), передбачених освітньою програмою:

РН3. Збирати необхідну інформацію з різних джерел, аналізувати і оцінювати її.

РН5. Розробляти тексти та документи з питань професійної діяльності, вільно спілкуватися українською та іноземною мовами усно і письмово у соціальній і професійній сферах.

РН6. Розуміти принципи і мати навички етичної поведінки, соціально відповідальної та свідомої діяльності у сфері правоохоронної діяльності.

РН7. Здійснювати координацію діяльності суб'єктів забезпечення публічної безпеки і порядку, а також комунікацію з фізичними та юридичними особами з метою своєчасного реагування на кримінальні злочини, адміністративні правопорушення та події.

РН8. Здійснювати пошук інформації у доступних джерелах для повного та всебічного встановлення необхідних обставин.

РН10. Виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

РН13. Знати і розуміти відповідні вимоги законодавства, грамотно оформлювати процесуальні документи, що використовуються під час провадження у справах про адміністративні правопорушення, здійснювати превентивні та примусові поліцейські заходи, а також кваліфікацію адміністративних та кримінальних правопорушень.

РН16. Застосовувати заходи, спрямовані на усунення загрози життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникли внаслідок учинення кримінального злочину чи адміністративного правопорушення.

РН17. Використовувати основні методи та засоби забезпечення правопорядку в державі, дотримуватись прав і свобод людини і громадянина, попередження та припинення нелегальної (незаконної) міграції та інших загроз національної безпеки держави (кібербезпеку, економічну та інформаційну безпеку, тощо).

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Знання:

1. Базових основ адміністративного права, адміністративного процесу, адміністративного судочинства;

2. Яким чином реалізується адміністративне право, адміністративні норми, адміністративні правовідносини; що таке: державне управління, виконавча влада, адміністративно-правові режими, адміністративні процедури, адміністративне правопорушення, адміністративна відповідальність, адміністративне судочинство тощо; яким чином відбувається звернення громадян, створюються юридичні особи, надаються адміністративні послуги, особа притягується до адміністративної відповідальності, адміністративне провадження та накладання адміністративного стягнення, адміністративно-правове забезпечення державного управління у сфері національної безпеки, у галузі оборони та внутрішніх справ, адміністративно-правові засади державного управління у сфері юстиції та закордонних справ, в економічній сфері, у сфері фінансів, банківської системи та митної справи, у сфері промислової діяльності та в екологічній сфері, у галузі транспорту, зв'язку житлово-комунального господарства, регіонального розвитку та будівництва, у галузі: освіти, науки, культури, туризму, телебачення, преси, молоді та спорту, у галузі: охорони здоров'я населення та соціального захисту населення.

Розуміння:

3. Суб'єктного складу адміністративного права та адміністративних правовідносин, адміністративно-правових режимів, адміністративних процедур, стадій адміністративного судочинства тощо;

4. Яким чином відбуваються звернення громадян, службова кар'єра державного службовця, адміністративні послуги, процедури, адміністративне провадження, адміністративне судочинство; адміністративно-правове забезпечення державного управління у сфері національної безпеки, у галузі оборони та внутрішніх справ, адміністративно-правові засади державного управління у сфері юстиції та закордонних справ, в економічній сфері, у сфері фінансів, банківської системи та митної справи, у сфері промислової діяльності та в екологічній сфері, у галузі транспорту, зв'язку житлово-комунального господарства, регіонального розвитку та будівництва, у галузі: освіти, науки, культури, туризму, телебачення, преси, молоді та спорту, у галузі: охорони здоров'я населення та соціального захисту населення тощо.

5. Правової природи таких понять як: адміністративне право», «адміністративні норми», «адміністративні правовідносини», «адміністративне законодавство», «влада», «виконавча влада», «управління». «державне управління», «суб'єкт адміністративного права», «адміністративна правосуб'єктність», «адміністративно-правовий статус», адміністративна правосуб'єктність фізичних осіб як суб'єктів адміністративного права та правовідносин, адміністративно-правовий статус громадян України, іноземців, біженців, осіб без громадянства, адміністративна правосуб'єктність юридичних осіб, проблеми деліктоздатності юридичних осіб, «державна служба, «державний службовець», «адміністративно-правові режими», «адміністративна процедура», «адміністративна послуга», «звернення громадян», «державний контроль», «державний нагляд», «адміністративне правопорушення», «адміністративна відповідальність» тощо.

Застосування знань:

6. Аргументовано обговорити та пояснити адміністративно-правове забезпечення державного управління у сфері національної безпеки, у галузі оборони та внутрішніх справ, адміністративно-правові засади державного управління у сфері юстиції та закордонних справ, в економічній сфері, у сфері фінансів, банківської системи та митної справи, у сфері промислової діяльності та в екологічній сфері, у галузі транспорту, зв'язку житлово-комунального господарства, регіонального розвитку та будівництва, у галузі: освіти, науки, культури, туризму, телебачення, преси, молоді та спорту, у галузі: охорони здоров'я населення та соціального захисту населення.

Аналіз:

7. Упорядкувати набуті знання у вигляді виконання індивідуальних завдань.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Сутність та призначення адміністративного права в Україні.

1. Поняття адміністративного права. Предмет, метод та система адміністративного права.
2. Співвідношення адміністративного права з іншими галузями права та з державним управлінням.
3. Функції адміністративного права та його задачі у розбудові правової, незалежної, демократичної держави.
4. Роль і значення адміністративного права в державному будівництві.
5. Перспективи розвитку адміністративного права за Концепцією реформи адміністративного права.

Тема 2. Джерела адміністративного права та реалізація його норм.

1. Джерела адміністративного права та їх види. Поняття адміністративного законодавства. Систематизація адміністративного законодавства та її форми.
2. Поняття та структура норм адміністративного права.
3. Класифікація адміністративно-правових норм за змістом, за адресатами або суб'єктами, за формою припису, за галузевою належністю, за межею дії, за юридичною силою.
4. Реалізація норм адміністративного права. Види реалізації (виконання, використання, додержання, застосування). Вимоги до застосування норм адміністративного права (законність, обґрунтованість, доцільність).
5. Дія адміністративних норм у часі, просторі, за колом осіб.

Тема 3. Виконавча влада та державне управління

1. Поняття влади. Виконавча влада як сфера реалізації норм адміністративного права.
2. Президент України, виконавча влада та адміністративне право.
3. Поняття управління, соціального управління як категорії адміністративного права. Громадське управління, його характеристика.
4. Характеристика суб'єкта управління, його роль у забезпеченні функціонування управлінської системи. Характеристика об'єкта управління. Характеристика управлінського впливу.
5. Державне управління – різновид соціального управління. Основні ознаки (риси) та завдання державного управління. Державне управління як форма прояву державної виконавчої влади.
6. Співвідношення державного управління і виконавчої влади. Співвідношення державного управління і державного регулювання.

Тема 4. Суб'єкти адміністративного права. Адміністративно-правові відносини: поняття та особливості.

1. Поняття та види суб'єктів адміністративного права. Система суб'єктів адміністративного права.
2. Поняття, зміст та складові адміністративної правосуб'єктності та адміністративно-правового статусу.
3. Поняття, особливості, зміст та види адміністративно-правових відносин.
4. Механізм утворення адміністративно-правових відносин. Юридичні факти як підстави виникнення, зміни та припинення адміністративних правовідносин.
5. Суб'єкти адміністративно-правових відносин: поняття та види.
6. Суб'єкти адміністративного права та адміністративно-правових відносин: співвідношення.

Тема 5. Фізичні та недержавні юридичні особи як суб'єкти адміністративного права та адміністративних правовідносин

1. Адміністративна правосуб'єктність фізичних осіб як суб'єктів адміністративного права та правовідносин. Адміністративно-правовий статус громадян України
2. Адміністративно-правовий статус іноземців, біженців, осіб без громадянства.
3. Права громадян у сфері державного управління: соціально-економічні права; політичні права і свободи; особисті права і свободи. Адміністративно-правові гарантії прав та обов'язки громадян.
4. Адміністративна правосуб'єктність юридичних осіб. Проблеми деліктоздатності юридичних осіб.
5. Поняття і види об'єднань громадян. Політичні партії і громадські організації.
6. Поняття легалізації об'єднань громадян і її шляхи. Припинення діяльності об'єднань громадян. Права об'єднань громадян.
7. Адміністративно-правовий статус релігійних організацій.
8. Адміністративно-правовий статус приватних підприємств та установ.

Тема 6. Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування як суб'єкти адміністративного права та адміністративних правовідносин

1. Поняття та ознаки органу виконавчої влади. Поняття адміністративної правоздатності і дієздатності органів виконавчої влади.
2. Класифікація органів державної виконавчої влади за масштабом діяльності. Вищі, центральні, місцеві і спеціальні органи виконавчої влади. Класифікація органів державної виконавчої влади за порядком утворення та обсягом компетенції.
3. Адміністративно-правовий статус Кабінету Міністрів України та центральних органів виконавчої влади.
4. Адміністративно-правовий статус місцевих органів виконавчої влади.
5. Адміністративно-правовий статус Апарату Верховної Ради України, Ради національної безпеки і оборони України.
6. Адміністративно-правовий статус Центральної виборчої комісії, Національного банку України.
7. Органи місцевого самоврядування: поняття, види та адміністративно-правовий статус

Тема 7. Правові основи державної служби України

1. Поняття, ознаки та види державної служби в Україні. Функції державної служби.
2. Управління державною службою.
4. Поняття, зміст та класифікація державних службовців. Поняття посади і посадової особи.
5. Правовий статус державного службовця. Адміністративна правоздатність і адміністративна дієздатність державних службовців.
6. Класифікація посад державних службовців. Ранги державних службовців.
7. Права державних службовців у сфері державного управління. Адміністративно-правові обов'язки державних службовців. Види і характеристика обмежень щодо державних службовців.
8. Проходження державної служби. Службова кар'єра. Підстави припинення державної служби. Відставка державного службовця.
9. Правова відповідальність державних службовців.

Тема 8. Державне управління: сутність, функції, форми та методи

1. Поняття, принципи та функції державного управління. Суб'єкти, рівні та режими державного управління.
2. Поняття і види форм державного управління.
3. Поняття, ознаки та класифікація актів державного управління. Вимоги, які висуваються щодо актів державного управління.
4. Поняття, особливості та класифікація методів державного управління.
5. Поняття, особливості та цілі адміністративного примусу.

Тема 9. Адміністративно-правові режими

1. Поняття, зміст та класифікація адміністративно-правових режимів. Правове регулювання адміністративно-правових режимів. Повноваження державних органів по введенню адміністративно-правових режимів.
2. Адміністративно-правовий режим надзвичайного та військового стану.
3. Режим надзвичайної екологічної ситуації. Митний режим.
4. Адміністративно-правовий режим державного кордону України. Режим державної таємниці.

Тема 10. Адміністративні процедури та послуги

1. Поняття, принципи, риси та структура адміністративних процедур. Суб'єкти адміністративних процедур.
2. Види адміністративних процедур: правотворчі (нормотворчі), з надання адміністративних послуг, заохочувальні, внутрішньо-організаційної діяльності, контрольно-наглядові, адміністративно-юрисдикційні та ін.
3. Поняття та класифікація адміністративних послуг. Характеристика законодавства про адміністративні послуги.
4. Процедура щодо надання адміністративних послуг.

Тема 11. Забезпечення законності і дисципліни у сфері державного управління

1. Поняття законності і дисципліни у державному управлінні. Способи забезпечення законності й дисципліни у державному управлінні.
2. Контроль у системі засобів забезпечення законності у державному управлінні. Поняття, сутність, зміст та принципи державного контролю.

3. Види державного контролю: президентський, парламентський, урядовий, судовий, адміністративний. Державний контроль і громадський контроль. Державний контроль і прокурорський нагляд.
4. Організаційно-структурне забезпечення державного контролю у сфері державного управління.
5. Адміністративний нагляд у системі засобів забезпечення законності у державному управлінні. Поняття та сутність адміністративного нагляду.
6. Види адміністративного нагляду. Адміністративний нагляд та державний контроль.
7. Звернення громадян як спосіб забезпечення законності у державному управлінні.

Тема 12. Адміністративне правопорушення, його склад та ознаки.

1. Адміністративне правопорушення: поняття, ознаки та склад. Види адміністративних правопорушень.
2. Поняття, ознаки й склад адміністративного проступку.
3. Поняття, мета, система адміністративних стягнень. Порядок та строк накладення адміністративних стягнень.
4. Накладення адміністративних стягнень при вчиненні кількох адміністративних правопорушень.

Тема 13. Адміністративно-правова відповідальність

1. Поняття, підстави, ознаки та принципи адміністративної відповідальності.
2. Обставини, що виключають адміністративну відповідальність (крайня необхідність, необхідна оборона, неосудність). Можливість звільнення від адміністративної відповідальності при малозначності правопорушення.
3. Обставини, що обтяжують відповідальність за адміністративне правопорушення.
4. Адміністративна відповідальність неповнолітніх.
5. Особливості адміністративної відповідальності юридичних осіб.

Тема 14. Провадження у справах про адміністративні проступки. Сутність адміністративного судочинства

1. Поняття, принципи та завдання провадження у справах про адміністративні проступки.
2. Обставини, що виключають провадження у справах про адміністративні проступки.
3. Стадії провадження у справах про адміністративні проступки. Суб'єкти провадження у справах про адміністративні проступки та їхній процесуальний статус.
4. Докази та доказування у справах про адміністративні проступки. Процесуальні документи у справах про адміністративні проступки.
5. Поняття, завдання та принципи адміністративного судочинства.
6. Кодекс адміністративного судочинства України як правова основа адміністративного судочинства.
7. Система адміністративних судів в Україні – організаційна основа адміністративного судочинства.
8. Поняття та зміст публічного спору як предмета розгляду адміністративних судів в Україні.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма					Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лекц.	прак	лаб	інд	сам. роб.		лекц	прак	лаб	інд	сам. роб.
Тема 1. Сутність та призначення адміністративного права в Україні.	10	2	2			6	12	2				10
Тема 2. Джерела адміністративного права та реалізація його норм.	10	2	2			6	10					10
Тема 3. Виконавча влада та державне управління.	10	2	2			6	10					10
Тема 4. Суб'єкти адміністративного права. Адміністративно-правові відносини: поняття та особливості.	10	2	2			6	10					10
Тема 5. Фізичні та недержавні юридичні особи як суб'єкти адміністративного права та адміністративних правовідносин	10	2	2			6	10					10
Тема 6. Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування як суб'єкти адміністративного права та адміністративних правовідносин	10	2	2			6	10					10
Тема 7. Правові основи державної служби України	10	2	2			6	14	2	2			10
Тема 8. Державне управління: сутність, функції, форми та методи	10	2	2			6	10					10
Тема 9. Адміністративно-правові режими	10	2	2			6	10					10
Тема 10. Адміністративні процедури та послуги	10	2	2			6	10					10
Тема 11. Забезпечення законності і дисципліни у сфері державного управління	10	2	2			6	10					10
Тема 12. Адміністративне правопорушення, його склад та ознаки	10	2	2			6	10					10
Тема 13. Адміністративно-правова відповідальність	10	2	2			6	10					10
Тема 14. Проведення у справах про адміністративні проступки. Сутність адміністративного судочинства	20	2	2			16	14	2	2			10
Усього годин	150	28	28			94	150	6	4			140
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - ЕКЗАМЕН												

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1.	<p>Тема 1. Сутність та призначення адміністративного права в Україні.</p> <p>1. Поняття адміністративного права. Предмет, метод та система адміністративного права.</p> <p>2. Співвідношення адміністративного права з іншими галузями права та з державним управлінням.</p> <p>3. Функції адміністративного права та його задачі у розбудові правової, незалежної, демократичної держави.</p> <p>4. Роль і значення адміністративного права в державному будівництві.</p> <p>5. Перспективи розвитку адміністративного права за Концепцією реформи адміністративного права.</p>	2	
2.	<p>Тема 2. Джерела адміністративного права та реалізація його норм.</p> <p>1. Джерела адміністративного права та їх види. Поняття адміністративного законодавства. Систематизація адміністративного законодавства та її форми.</p> <p>2. Поняття та структура норм адміністративного права.</p> <p>3. Класифікація адміністративно-правових норм за змістом, за адресатами або суб'єктами, за формою припису, за галузевою належністю, за межею дії, за юридичною силою.</p> <p>4. Реалізація норм адміністративного права. Види реалізації (виконання, використання, додержання, застосування). Вимоги до застосування норм адміністративного права (законність, обґрунтованість, доцільність).</p> <p>5. Дія адміністративних норм у часі, просторі, за колом осіб.</p>	2	
3.	<p>Тема 3. Виконавча влада та державне управління.</p> <p>1. Поняття влади. Виконавча влада як сфера реалізації норм адміністративного права.</p> <p>2. Президент України, виконавча влада та адміністративне право.</p> <p>3. Поняття управління, соціального управління як категорії адміністративного права. Громадське управління, його характеристика.</p> <p>4. Характеристика суб'єкта управління, його роль у забезпеченні функціонування управлінської системи. Характеристика об'єкта управління. Характеристика управлінського впливу.</p> <p>5. Державне управління – різновид соціального управління. Основні ознаки (рисни) та завдання державного управління. Державне управління як форма прояву державної виконавчої влади.</p> <p>6. Співвідношення державного управління і виконавчої влади. Співвідношення державного управління і державного регулювання.</p>	2	
4.	<p>Тема 4. Суб'єкти адміністративного права. Адміністративно-правові відносини: поняття та особливості.</p> <p>1. Поняття та види суб'єктів адміністративного права. Система суб'єктів адміністративного права.</p> <p>2. Поняття, зміст та складові адміністративної правосуб'єктності та адміністративно-правового статусу.</p> <p>3. Поняття, особливості, зміст та види адміністративно-правових відносин.</p> <p>4. Механізм утворення адміністративно-правових відносин. Юридичні факти як підстави виникнення, зміни та припинення адміністративних правовідносин.</p> <p>5. Суб'єкти адміністративно-правових відносин: поняття та види.</p> <p>6. Суб'єкти адміністративного права та адміністративно-правових відносин: співвідношення.</p>	2	
5.	<p>Тема 5. Фізичні та недержавні юридичні особи як суб'єкти адміністративного права та адміністративних правовідносин</p> <p>1. Адміністративна правосуб'єктність фізичних осіб як суб'єктів адміністративного права та правовідносин. Адміністративно-правовий статус громадян України</p> <p>2. Адміністративно-правовий статус іноземців, біженців, осіб без громадянства.</p> <p>3. Права громадян у сфері державного управління: соціально-економічні права; політичні права і свободи; особисті права і свободи. Адміністративно-правові</p>	2	

	<p>гарантії прав та обов'язки громадян.</p> <p>4. Адміністративна правосуб'єктність юридичних осіб. Проблеми деліктоздатності юридичних осіб.</p> <p>5. Поняття і види об'єднань громадян. Політичні партії і громадські організації.</p> <p>6. Поняття легалізації об'єднань громадян і її шляхи. Припинення діяльності об'єднань громадян. Права об'єднань громадян.</p> <p>7. Адміністративно-правовий статус релігійних організацій.</p> <p>8. Адміністративно-правовий статус приватних підприємств та установ.</p>		
6.	<p>Тема 6. Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування як суб'єкти адміністративного права та адміністративних правовідносин</p> <p>1. Поняття та ознаки органу виконавчої влади. Поняття адміністративної правоздатності і дієздатності органів виконавчої влади.</p> <p>2. Класифікація органів державної виконавчої влади за масштабом діяльності. Вищі, центральні, місцеві і спеціальні органи виконавчої влади. Класифікація органів державної виконавчої влади за порядком утворення та обсягом компетенції.</p> <p>3. Адміністративно-правовий статус Кабінету Міністрів України та центральних органів виконавчої влади.</p> <p>4. Адміністративно-правовий статус місцевих органів виконавчої влади.</p> <p>5. Адміністративно-правовий статус Апарату Верховної Ради України, Ради національної безпеки і оборони України.</p> <p>6. Адміністративно-правовий статус Центральної виборчої комісії, Національного банку України.</p> <p>7. Органи місцевого самоврядування: поняття, види та адміністративно-правовий статус</p>	2	
7.	<p>Тема 7. Правові основи державної служби України</p> <p>1. Поняття, ознаки та види державної служби в Україні. Функції державної служби.</p> <p>2. Управління державною службою.</p> <p>4. Поняття, зміст та класифікація державних службовців. Поняття посади і посадової особи.</p> <p>5. Правовий статус державного службовця. Адміністративна правоздатність і адміністративна дієздатність державних службовців.</p> <p>6. Класифікація посад державних службовців. Ранги державних службовців.</p> <p>7. Права державних службовців у сфері державного управління. Адміністративно-правові обов'язки державних службовців. Види і характеристика обмежень щодо державних службовців.</p> <p>8. Проходження державної служби. Службова кар'єра. Підстави припинення державної служби. Відставка державного службовця.</p> <p>9. Правова відповідальність державних службовців.</p>	2	2
8.	<p>Тема 8. Державне управління: сутність, функції, форми та методи.</p> <p>1. Поняття, принципи та функції державного управління. Суб'єкти, рівні та режими державного управління.</p> <p>2. Поняття і види форм державного управління.</p> <p>3. Поняття, ознаки та класифікація актів державного управління. Вимоги, які висуваються щодо актів державного управління.</p> <p>4. Поняття, особливості та класифікація методів державного управління.</p> <p>5. Поняття, особливості та цілі адміністративного примусу.</p>	2	
9.	<p>Тема 9. Адміністративно-правові режими. Адміністративні процедури та послуги.</p> <p>1. Поняття, зміст та класифікація адміністративно-правових режимів. Правове регулювання адміністративно-правових режимів. Повноваження державних органів по введенню адміністративно-правових режимів.</p> <p>2. Адміністративно-правовий режим надзвичайного та військового стану.</p> <p>3. Режим надзвичайної екологічної ситуації. Митний режим.</p> <p>4. Адміністративно-правовий режим державного кордону України. Режим державної таємниці.</p>	2	
10.	<p>Тема 10. Адміністративні процедури та послуги.</p> <p>1. Поняття, принципи, риси та структура адміністративних процедур. Суб'єкти адміністративних процедур.</p> <p>2. Види адміністративних процедур: правотворчі (нормотворчі), з надання</p>	2	

	адміністративних послуг, заохочувальні, внутрішньо-організаційної діяльності, контроль-но-наглядові, адміністративно-юрисдикційні та ін. 3. Поняття та класифікація адміністративних послуг. Характеристика законодавства про адміністративні послуги. 4. Процедура щодо надання адміністративних послуг.		
11.	Тема 11. Забезпечення законності і дисципліни у сфері державного управління 1. Поняття законності і дисципліни у державному управлінні. Способи забезпечення законності й дисципліни у державному управлінні. 2. Контроль у системі засобів забезпечення законності у державному управлінні. Поняття, сутність, зміст та принципи державного контролю. 3. Види державного контролю: президентський, парламентський, урядовий, судовий, адміністративний. Державний контроль і громадський контроль. Державний контроль і прокурорський нагляд. 4. Організаційно-структурне забезпечення державного контролю у сфері державного управління. 5. Адміністративний нагляд у системі засобів забезпечення законності у державному управлінні. Поняття та сутність адміністративного нагляду. 6. Види адміністративного нагляду. Адміністративний нагляд та державний контроль. 7. Звернення громадян як спосіб забезпечення законності у державному управлінні.	2	
12.	Тема 12. Адміністративне правопорушення, його склад та ознаки 1. Адміністративне правопорушення: поняття, ознаки та склад. Види адміністративних правопорушень. 2. Поняття, ознаки й склад адміністративного проступку. 3. Поняття, мета, система адміністративних стягнень. Порядок та строк накладення адміністративних стягнень. 4. Накладення адміністративних стягнень при вчиненні кількох адміністративних правопорушень.	2	
13.	Тема 13. Адміністративно-правова відповідальність 1. Поняття, підстави, ознаки та принципи адміністративної відповідальності. 2. Обставини, що виключають адміністративну відповідальність (крайня необхідність, необхідна оборона, неосудність). Можливість звільнення від адміністративної відповідальності при малозначності правопорушення. 3. Обставини, що обтяжують відповідальність за адміністративне правопорушення. 4. Адміністративна відповідальність неповнолітніх. 5. Особливості адміністративної відповідальності юридичних осіб.	2	
14.	1. Поняття, принципи та завдання провадження у справах про адміністративні проступки. 2. Обставини, що виключають провадження у справах про адміністративні проступки. 3. Стадії провадження у справах про адміністративні проступки. Суб'єкти провадження у справах про адміністративні проступки та їхній процесуальний статус. 4. Докази та доказування у справах про адміністративні проступки. Процесуальні документи у справах про адміністративні проступки. 5. Поняття, завдання та принципи адміністративного судочинства. 6. Кодекс адміністративного судочинства України як правова основа адміністративного судочинства. 7. Система адміністративних судів в Україні – організаційна основа адміністративного судочинства. 8. Поняття та зміст публічного спору як предмета розгляду адміністративних судів в Україні.	2	2
	Всього:	28	4

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота з дисципліни складається з опрацювання навчального матеріалу:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни;
- підготовка до семінарських занять;
- підготовка та виконання практичних завдань;
- підготовка до підсумкового контролю.

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Відповідно до навчального плану, слухачі бакалаврської програми «Правоохоронна діяльність» виконують контрольну роботу з дисципліни «Адміністративне право і процес» у вигляді реферату на одну із запропонованих тем.

Реферат з навчальної дисципліни є результатом самостійної роботи студента навчально-пошукового характеру. Підготовка реферату має обов'язково погоджуватися з викладачем.

Реферат повинен мати титульний лист, вступ, основні розділи (2-4), висновки, список використаних джерел. Цитати, фактичні і статистичні матеріали, наведені в тексті, обов'язково мають супроводжуватися посиланнями на використані джерела.

При написанні реферату слід дотримуватися наступних вимог:

1. Обов'язковою умовою написання реферату є план, що складається не менше, ніж з 3-х пунктів, а також вступ та висновки, які повинні виражати власне ставлення студента до обраної теми.
2. Робота має мати обсяг не менш 10-ти друкованих сторінок тексту.
3. Друкування тексту - за допомогою комп'ютера здійснюється через 1,5 міжрядкових інтервали, 14 кегль, шрифт Times New Roman. Поля: зліва - 30 мм; праворуч - 10-15 мм; вгорі і знизу - 20 мм;
4. Усі сторінки, окрім титульної мають бути пронумеровані (якщо в рефераті є додатки, то вони не підлягають нумерації).
5. Літературних джерел повинно бути використано не менше 6-7.

Теми рефератів:

1. Адміністративна правосуб'єктність юридичних осіб.
2. Адміністративний нагляд та державний контроль.
3. Адміністративно-правовий режим надзвичайного та військового стану.
4. Адміністративно-правовий статус громадян України
5. Державне управління: поняття, принципи, функції, суб'єкти, рівні та режими.
6. Обставини, що виключають адміністративну відповідальність (крайня необхідність, необхідна оборона, неосудність).
7. Органи місцевого самоврядування: поняття, види та адміністративно-правовий статус.
8. Особливості адміністративної відповідальності юридичних осіб.
9. Повноваження державних органів по введенню адміністративно-правових режимів.
10. Поняття адміністративної правоздатності і дієздатності органів виконавчої влади.
11. Поняття та ознаки органу виконавчої влади.
12. Поняття, завдання та принципи адміністративного судочинства.
13. Поняття, зміст та складові адміністративної правосуб'єктності та адміністративно-правового статусу.
14. Поняття, ознаки й склад адміністративного проступку.
15. Поняття, ознаки і функції адміністративного договору.
16. Поняття, ознаки та види державної служби в Україні.
17. Поняття, особливості та класифікація методів державного управління.
18. Поняття, особливості, зміст та види адміністративно-правових відносин.
19. Поняття, особливості, цілі та види адміністративного примусу.
20. Поняття, принципи та завдання провадження у справах про адміністративні проступки.
21. Поняття, принципи, риси та структура адміністративних процедур.
22. Права державних службовців у сфері державного управління.
23. Правова відповідальність державних службовців.
24. Адміністративна відповідальність неповнолітніх.
25. Процесуальні документи у справах про адміністративні проступки.
26. Система адміністративних судів в Україні – організаційна основа адміністративного судочинства.

27. Співвідношення державного управління і виконавчої влади.
28. Способи забезпечення законності й дисципліни у державному управлінні.
29. Суб'єкти адміністративного права та адміністративно-правових відносин: співвідношення.
30. Характеристика суб'єкта управління, його роль у забезпеченні функціонування управлінської системи.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Засвоєння знань та здобуття практичних вмінь з навчальної дисципліни «Адміністративне право» здійснюється в процесі відвідування лекцій та підготовки до семінарських занять.

В ході лекцій студенти освоюють усний матеріал, який читається лектором та коротко записують його, виділяючи основну інформацію.

Семінарські заняття є продовженням лекційного курсу, на них отримані знання конкретизуються, закріплюються, деталізуються.

До кожного семінарського заняття передбачені практичні завдання, які необхідні для виробітки навиків, вмінь, прийомів та способів застосування теоретичних знань, отриманих на лекціях та семінарських заняттях. Таким чином застосовуються *методи готових знань* (студенти пасивно сприймають подану викладачем інформацію, запам'ятовують, а в разі необхідності відтворюють її) та *дослідницький метод*, що передбачає активну самостійну роботу студентів при засвоєнні знань: аналіз явищ, формулювання проблеми, висунення і перевірка гіпотез, самостійне формулювання висновків, який найбільш повно реалізується в умовах проблемного навчання.

Пояснювальний метод застосовується разом з *репродуктивним методом навчання*. Викладач не тільки повідомляє певні факти, але й пояснює їх, домагаючись осмислення, засвоєння студентами, які засвоюють матеріал на рівні розуміння і запам'ятовування, а також застосування на практиці.

При проведенні практичних занять викладач може використовувати такі форми навчання: вільне обговорення питань плану заняття в академічній групі; пояснення, індивідуальна співбесіда з кожним студентом; виконання письмових, в тому числі контрольних, робіт; заслуховування доповідей, повідомлень, рефератів з найбільш складних питань та їх подальше колективне обговорення в групі та ін.

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види контролю:

- 1) поточний контроль, який здійснюється у ході:
 - проведення лекційних занять;
 - проведення семінарських занять;
 - виконання кожним із студентів індивідуального творчого завдання (есе) за тематикою змістового модуля;
 - проведення консультацій та відпрацювань.
- 2) підсумковий контроль, який здійснюється у ході:
 - проведення підсумкової контрольної роботи із змістовного модуля;
 - проведення іспиту.

Методи демонстрації результатів навчання за навчальною дисципліною

Результат навчання*	Вимірювання кожного результату навчання
<p>Знання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - На понятійному рівні – основні категорії, поняття та їх визначення з курсу, зміст предмету «Адміністративне право і процес» та його структуру, особливості його норм та інститутів; - Описувати: конкретні види адміністративних процедур, вимоги, що ставляться до державних службовців, знати та вміти правильно застосовувати адміністративне законодавство. 	Усне опитування.

<p>Розуміння:</p> <ul style="list-style-type: none"> - правової природи таких понять як: адміністративне право», «адміністративні норми», «адміністративні правовідносини», «адміністративне законодавство», «влада», «виконавча влада», «управління», «державне управління», «суб'єкт адміністративного права», «адміністративна правосуб'єктність»; - визначення: останніх змін та доповнень, внесених в чинне законодавство; - змісту нормативно-правових актів. 	Усне опитування.
<p>Застосування знань (вміння):</p> <ul style="list-style-type: none"> - на рівні відтворення – правильно оцінювати сутність та зміст конкретних правових явищ (ситуацій), орієнтуватися в чинному законодавстві; - на творчому рівні – використовувати свої внутрішні якості у підвищенні ефективності професійної діяльності, досліджувати правові явища, формувати наукові пошуки. 	Усне опитування. Виконання реферату Участь у роботі круглих столів, конференцій тощо
<p>Аналіз:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Упорядковувати набуті знання у вигляді виконання індивідуальних завдань. 	Усне опитування. Виконання реферату
<p>Синтез</p> <ul style="list-style-type: none"> - виявлення спільного, особливого, одиничного в адміністративному праві та процесі. 	Усне опитування.
<p>Створення</p> <ul style="list-style-type: none"> - письмових робіт на теоретично-правову тематику та підготовка наукових публікацій. 	Захист та оцінювання реферату Публікація тез, статей
<p>Оцінювання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - застосування теоретично-правових знань для оцінки державного управління та провадження з розгляду адміністративних справ. 	Усне опитування.

9. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вмie самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- «задовільно» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «задовільно» E - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну

частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «не зараховано», «незадовільно з можливістю повторного складання» FX – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» F – від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

Сума балів за 100-бальною шкалою	Шкала ЕСТ8	Національна шкала	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою
				для екзамену
90-100	A	відмінно	високий	відмінно
82-89	B	дуже добре	достатній	добре
74-81	C	добре		
64-73	D	задовільно	середній	задовільно
60-63	E	достатньо		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	низький	незадовільно
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту		

Питання на іспит:

1. Адміністративна відповідальність неповнолітніх.
2. Адміністративна правосуб'єктність юридичних осіб.
3. Адміністративне правопорушення: поняття, ознаки та склад.
4. Адміністративний нагляд та державний контроль.
5. Адміністративно-правовий режим державного кордону України.
6. Адміністративно-правовий режим надзвичайного та військового стану.
7. Адміністративно-правовий статус фізичних осіб
8. Адміністративно-правовий статус Кабінету Міністрів України та центральних органів виконавчої влади.
9. Адміністративно-правовий статус місцевих органів виконавчої влади.
10. Державне управління: поняття, принципи, функції, суб'єкти, рівні та режими..
11. Державний контроль і громадський контроль.
12. Джерела адміністративного права та їх види. Систематизація адміністративного законодавства та її форми.
13. Докази та доказування у справах про адміністративні проступки.
14. Кодекс адміністративного судочинства України як правова основа адміністративного судочинства.
15. Контроль у системі засобів забезпечення законності у державному управлінні.
16. Накладення адміністративних стягнень при вчиненні кількох адміністративних правопорушень.
17. Обставини, що виключають адміністративну відповідальність (крайня необхідність, необхідна оборона, неосудність).
18. Органи місцевого самоврядування: поняття, види та адміністративно-правовий статус.
19. Особливості адміністративної відповідальності юридичних осіб.
20. Повноваження державних органів по введенню адміністративно-правових режимів.

21. Поняття адміністративної правоздатності і дієздатності органів виконавчої влади.
22. Поняття законності і дисципліни у державному управлінні.
23. Поняття і види форм державного управління.
24. Поняття та зміст публічного спору як предмета розгляду адміністративних судів в Україні.
25. Поняття та класифікація адміністративних послуг.
26. Поняття та ознаки органу виконавчої влади.
27. Поняття, завдання та принципи адміністративного судочинства.
28. Поняття, зміст та класифікація адміністративно-правових режимів.
29. Поняття, зміст та складові адміністративної правосуб'єктності та адміністративно-правового статусу.
30. Поняття, ознаки й склад адміністративного проступку.
31. Поняття, ознаки і функції адміністративного договору.
32. Поняття, ознаки та види державної служби в Україні.
33. Поняття, особливості та класифікація методів державного управління.
34. Поняття, особливості, зміст та види адміністративно-правових відносин.
35. Поняття, особливості, цілі та види адміністративного примусу.
36. Поняття, принципи та завдання провадження у справах про адміністративні проступки.
37. Поняття, принципи, риси та структура адміністративних процедур.
38. Порядок та строк накладення адміністративних стягнень.
39. Права громадян у сфері державного управління: соціально-економічні права; політичні права і свободи; особисті права і свободи.
40. Права державних службовців у сфері державного управління.
41. Правова відповідальність державних службовців.
42. Правове регулювання адміністративно-правових режимів.
43. Правове регулювання прав громадян на звернення.
44. Правовий статус державного службовця.
45. Правові акти державного управління: поняття, властивості, види, призначення.
46. Предмет, метод та система адміністративного права.
47. Проходження державної служби.
48. Процесуальні документи у справах про адміністративні проступки.
49. Режим державної таємниці.
50. Режим надзвичайної екологічної ситуації.
51. Система адміністративних судів в Україні – організаційна основа адміністративного судочинства.
52. Службова кар'єра.
53. Співвідношення адміністративного права з іншими галузями права та з державним управлінням.
54. Співвідношення державного управління і виконавчої влади.
55. Співвідношення державного управління і державного регулювання.
56. Способи забезпечення законності й дисципліни у державному управлінні.
57. Суб'єкти адміністративного права та адміністративно-правових відносин: співвідношення.
58. Суб'єкти адміністративно-правових відносин: поняття та види.
59. Функції адміністративного права та його задачі у розбудові правової, незалежної, демократичної держави.
60. Характеристика законодавства про адміністративні послуги.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Адміністративна відповідальність за порушення антимонопольного законодавства України: монографія / Л. Р. Біла-Тіунова, К. В. Бондаренко, В. Р. Кравець ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». О. : Фенікс, 2011. 214 с.
2. Адміністративне право України : підручник [За заг. ред. С. В. Ківалова]. О. : Юрид. л-ра, 2003. 896 с
3. Адміністративне право України : навч.-метод. посіб. 5-те вид., переробл. та допов / С.В. Ківалов, Л.Р. Біла-Тіунова. Одеса : Фенікс, 2011. – 400 с.
4. Адміністративне право України : навч.-метод. посіб. – 8-те вид., переробл. та допов / С.В. Ківалов, Л.Р. Біла-Тіунова, К.В. Бондаренко. Одеса : Фенікс, 2015. – 354 с.
5. Адміністративне право України в умовах реформування: навч. посіб. / С.В. Ківалов [та ін.] ; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». О. : Фенікс, 2012. 172 с.
6. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / Автор-упорядник В. П. Тимошук. К.: Факт, 2003. – 496 с.
7. Адміністративне процесуальне (судове) право України: Підручник / За заг. Ред. С.В. Ківалова . – Одеса: Юридична література, 2007. – 312 с.
8. Адміністративне судочинство: навч. посіб. / [Рябченко О. П. та ін.]; за заг. ред. проф. О. П. Рябченко; Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. - Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. - 231 с.
9. Бандурка О. М., Тищенко М. М. Адміністративний процес: Підручник для вищих навч. закл. – Рос. мовою. – К.: Літера ЛТД, 2001.- 288 с.
10. Бевзенко В. М. Участь в адміністративному судочинстві України суб'єктів владних повноважень: правові засади, підстави та форми: монографія. – К. : Прецедент, 2010. – 475 с.

Допоміжна література:

11. Адміністративне право України: Навчальний посібник / За ред. Т. О. Коломoeць, Г. Ю. Гулевської. К.: Істина, 2007. 216 с.
12. Адміністративне процесуальне (судове) право України: Підруч. / Одеська національна юридична академія / С. В. Ківалов (ред.). О. : Юридична література, 2007. 312 с.
13. Адміністративне судочинство: підручник/За заг. ред. Т.О. Коломoeць. К.: Істина, 2009. 344 с.
14. Адміністративні послуги місцевих органів державної виконавчої влади / А. О. Чемерис, М. Д. Лесечко, А. В. Ліпенцев, А. О. Каляев, В. М. Ципук – Л.: ЛРІДУ НАДУ, 2004. – 148 с.
15. Адміністративно-правовий захист прав громадян : навч.-метод. посіб. / [К. К. Афанасьєв та ін.] ; Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2011. – 279 с.
16. Адміністративно-процесуальне право України: Підручник. / За ред. О. В. Кузьменко. К.: Атіка, 2007. – 416 с.

Нормативно-правові акти:

17. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 16. [Електронний ресурс]: –// Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>
18. Кодекс України про адміністративні правопорушення. – [Електронний ресурс]: –// Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>
19. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV. URL:<http://zakon.rada.gov.ua>
20. Про адміністративні послуги: Закон України від 06 вересня 2012 р. URL:<http://zakon4.rada.gov.ua>
21. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 09.04.1999 р. URL:<http://zakon4.rada.gov.ua>
22. Про затвердження Правил етичної поведінки державних службовців : Постанова Кабінету Міністрів України від 11.02.2016 № 65. URL:<http://zakon4.rada.gov.ua>
23. Положення про Державну аудиторську службу України : Постанова Кабінету Міністрів України від 03.02.2016 р. URL:<http://zakon4.rada.gov.ua>
24. Положення про Державну казначейську службу України : Постанова Кабінету Міністрів України від 15.04.2015 р. URL:<http://zakon4.rada.gov.ua>

25. Положення про Державну податкову та митну служби України : Постанова Кабінету Міністрів України від 03.2019 р. URL:<http://zakon4.rada.gov.ua>
26. Про затвердження Загальних правил поведінки державного службовця : Наказ Головдержслужба України від 04.08.2010 № 214. URL:<http://zakon4.rada.gov.ua>

Інформаційні ресурси:

27. Офіційний портал ВРУ . URL: <http://portal.rada.gov.ua/>
28. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/42016052>
29. Урядовий портал . URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/>
30. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>